

פרק ידיעות הטומאה

מתניתין:

א. האוכל קודש בטומאה בשוגג, וכן הנכנס למקדש בטומאה בשוגג, חייב להביא קרבן חטאת "עולה ויורד" [קרבן עולה ויורד], הוא קרבן חטאת שהעשיר מביא בהמה, והדל מביא תורים או בני יונה, והדל ביותר "דלי דלות", מביא מנחה]. ומשנתנו מבארת באיזו העלמה חייב אדם קרבן עולה ויורד אם אכל קודש בטומאה, או שנכנס למקדש בטומאה.

ב. אין אדם חייב על ההעלמות שיתפרשו להלן במשנתנו, אלא אם כן היתה לו בהם ידיעה בתחילה, קודם העבירה, וידיעה בסוף, לאחר העבירה. ומשום שהדין כן, כשבאה המשנה ללמדנו מה הן "ההעלמות" שחייבים עליהן, מתייחסת המשנה בלשונה לידיעה הנצרכת להעלמה, ואומרת "ידיעות

הטומאה". ובגמרא יתבאר, אם התייחסות המשנה היא לידיעה הקודמת להעלמה, או לזו שלאחריה.

ג. לשון הכתוב [ויקרא ה ב] בחיוב קרבן עולה ויורד באופנים אלו, הוא: "או נפש אשר תגע בכל דבר טמא, או בנבלת חיה טמאה, או בנבלת בהמה טמאה או בנבלת שרץ טמא, ונעלם ממנו, והוא טמא ואשם. או כי יגע בטומאת אדם לכל טומאתו אשר יטמא בה, ונעלם ממנו והוא ידע ואשם ... והיה כי יאשם לאחת מאלה"; ויש לנו ללמוד ממה שאמר הכתוב "ונעלם", שצריך שתהא ידיעה בתחילה, דמשמע "מכלל ידיעה"; וממה שאמר הכתוב "והוא ידע", למדנו לידיעה בסוף; וממשמעות הכתוב "ונעלם ממנו והוא טמא", למדנו שחייבים על העלם טומאה, ושאר ההעלמות נלמדות מכפל לשון הכתוב "ונעלם ונעלם".⁽¹⁾

ב. אם לא היתה לו ידיעה בתחילה, לא די שאינו חייב בקרבן עולה ויורד, אלא אף בחטאת קבועה אינו חייב, ואף שעבירה זו זדונה כרת, וכל שזדונה כרת חייב חטאת, וחטאת קבועה אינה צריכה ידיעה בתחילה; וכמבואר בתוספות לקמן יט א ד"ה הרי, ראה שם הטעם לדעת רבינו תם ולדעת התוספות.

ברם נחלקו שם בעלי התוספות לדעת הפוסט על העלם מקדש אם חייב הוא חטאת קבועה, ולדעת רבינו תם הרי הוא חייב; אך התוספות חלקו עליו ומשום ש"כל דבר שהיה בכלל ויצא לידון בדבר החדש אי אתה יכול להחזירו לכללו, עד שיחזירנו הכתוב לכללו בפירוש".

1. א. זו שאמרנו: אין אדם חייב אלא כשידע בתחילה, אף שכן היא שיטת משנתנו, מכל מקום אין שיטה זו מסכמת, ויש מן התנאים שאינם מצריכים ידיעה בתחילה; ויש מן התנאים שאם כי מצריכים הם ידיעה בתחילה, מכל מקום אינם מחייבים על העלם קודש ועל העלם מקדש, ואילו שיטת התנא קמא שבמשנתנו היא, שהוא חייב אף על אלו; ומשנתנו רבי היא, שהוא סובר: אין אדם חייב אלא כשהיתה לו ידיעה בתחילה, וחייב אף על העלם קודש ומקדש, וטעמו כפי שנתבאר בפנים; ראה בכל זה בסוגיית הגמרא לעיל דף ד, ובסיפא של משנתנו, ובסוגיית הגמרא לקמן יד ב.